

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
42

RYNEK ZIEMNIAKA

stan i perspektywy

R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-2762

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

LISTOPAD 2015

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU ZIEMNIAKA:

Wiesław Dzwonkowski

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz. Ark. wyd. 3,93

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Rynek ziemniaków w Europie i na świecie <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	7
III. Produkcja i podaż ziemniaków w Polsce <i>dr Wojciech Nowacki, dr inż. Tadeusz Oleksiak</i>	11
IV. Popyt na ziemniaki <i>mgr Wiesław Dzwonkowski, dr Iwona Szczepaniak, mgr inż. Teresa Zdziarska, mgr inż. Martyn Mieczkowski</i>	19
V. Handel zagraniczny ziemniakami, przetworami ziemniaczanymi i produktami skrobiowymi <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	27
VI. Ceny ziemniaków i ich przetworów <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i>	32

Bardzo niskie ceny w poprzednim sezonie spowodowały spadek arealów uprawy ziemniaków w krajach Europy Zachodniej i większości krajów Europy Środkowo-Wschodniej. W całej UE areal uprawy ziemniaków w 2015 r. wyniósł 1,64 mln ha i był o 3,2% mniejszy niż w roku poprzednim. Z powodu spadku plonów, zbiory ziemniaków w UE-28 zmalały w porównaniu z 2014 r. prawie o 13% i wyniosły 52,3 mln ton. W krajach mających decydujący wpływ na europejski rynek ziemniaków (Belgia, Francja, Holandia, Niemcy i Wlk. Brytania) zbiory ziemniaków jadalnych zmniejszyły się o ok. 13%. W efekcie ceny ziemniaków na rynkach zachodnioeuropejskich znacząco wzrosły.

W Polsce powierzchnia uprawy ziemniaków, według szacunków IHAR-PIB i IERiGŻ-PIB wyniosła w 2015 r. ok. 308 tys. ha i była większa od ubiegłorocznej o ok. 11%. Plony szacuje się na 217 dt/ha, wobec 278 dt/ha w roku poprzednim i 190 dt/ha średnio w latach 2006-2010. Zbiory wyniosły 6,7 mln ton i były o 1,0 mln ton mniejsze niż w 2014 r., a w odniesieniu do średnich zbiorów z lat 2006-2010 spadek wyniósł ponad 32%.

Z powodu obniżenia produkcji, ceny ziemniaków także w Polsce są wysokie. W pierwszych miesiącach sezonu 2015/16, z wyjątkiem lipca, ceny ziemniaków w obrocie targowiskowym są od kilkunastu do kilkudziesięciu procent wyższe niż przed rokiem, a w obrocie hurtowym ich wzrost jest prawie dwukrotny. Przewiduje się, że średnie ceny ziemniaków na targowiskach w skali całego sezonu mogą wynieść ok. 100 zł/dt i będą o ok. 37% wyższe niż w sezonie 2014/15. Średni poziom cen hurtowych może wynieść ok. 74 zł/dt, wobec 42 zł/dt w sezonie poprzednim i 70 zł/dt średnio w ostatnim pięcioleciu.

W sezonie 2015/16 obroty rynkowe ziemniakami wyniosą ok. 3,9 mln ton i będą o ok. 5% mniejsze w porównaniu z sezonem 2014/15. Zmniejszy się przetwórczość ziemniaków na skrobię i na spirytus. Nieco większe może być wykorzystanie ziemniaków w produkcji frytek i chipsów. Z powodu wzrostu cen i słabej jakości spożycie ziemniaków może się obniżyć o kilka procent. Sprzedaż ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji będzie mniejsza od ubiegłorocznej o ok. 7% i wyniesie ok. 1,9 mln ton, a samozaopatrzenie 1,1 mln ton. Przewiduje się, że w sezonie 2015/16 kanałami rynkowymi

(skup, sprzedaż hurtowa, sprzedaż targowiskowa, eksport) zostanie rozdysponowane ponad 56% zbiorów.

W ostatnich kilku latach wskaźniki rentowności przedsiębiorstw przemysłu ziemniaczanego były nieco wyższe niż średnie dla całego przemysłu spożywczego.

W I półroczu 2015 r. sytuacja ekonomiczno-finansowa przemysłu ziemniaczanego jeszcze się poprawiła, m.in. z powodu niższych cen płaconych za surowiec.

Pomimo niskich cen, kontynuowany był spadkowy trend spożycia ziemniaków, które w sezonie 2014/15 zmalało o ok. 1%, do 101 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Przewiduje się, że konsumpcja ziemniaków nieprzetworzonych i przetworów, z powodu wzrostu cen, w sezonie 2015/16 zmaleje do 97 kg/mieszkańca, a mimo to będzie o ok. 50% większa niż w większości krajów Unii Europejskiej.

W sezonie 2014/15 zmniejszył się eksport ziemniaków i większości przetworów ziemniaczanych. Nastąpił spadek importu ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji i ich przetworów. Nieco

Tabela 1

Bilans ziemniaków (tys. ton)

Wyszczególnienie	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 szacunek
Zbiory	9703	8449	9362	9041	7290	7689	6684
Import	238	258	138	94	206	132	280
Razem do dyspozycji	9941	8707	9500	9135	7496	7821	6964
Zużycie w gospodarstwach	5024	4162	4699	4101	2921	3088	2499
- sadzenie	1002	1016	933	875	695	770	750
- spasanie	2632	1816	2436	1896	1026	1138	629
- samozaopatrzenie	1390	1330	1330	1330	1200	1180	1120
Sprzedaż razem	4017	3836	3981	4284	3975	4133	3925
- na konsumpcję	2410	2306	2345	2280	2100	2050	1900
- na zaopatrzenie przemysłu*	1576	1438	1611	1935	1834	2061	2000
- na eksport	31	92	25	69	41	22	25
Ubytki i straty	900	709	820	750	600	600	540

* ziemniaki zużyte przez przemysł, bez względu na przeznaczenie

Źródło: Dane GUS, prognoza IERiGŻ-PIB, IHAR-PIB.

niższy niż przed rokiem był też eksport i import produktów skrobiowych. Ze względu na wzrost produkcji i spadek cen w większości krajów UE, ceny w eksporcie i imporcie ziemniaków i większości przetworów ziemniaczanych były niższe niż w sezonie 2013/14. Nadwyżka w handlu zagranicznym ziemniakami i ich przetworami wyniosła 108,3 mln EUR, wobec 94,5 mln EUR w sezonie 2013/14. Natomiast saldo obrotów skrobią i produktami skrobiowymi pozostało ujemne i wyniosło 135,4 mln EUR, wobec 149,5 mln EUR w sezonie poprzednim.

W bieżącym sezonie nie przewidyje się istotnych zmian w wolumenie eksportu przetworów ziemniaczanych. Sprzedaż skrobi ziemniaczanej na rynki zagraniczne, z powodu spadku jej produkcji, przypuszczalnie będzie mniejsza niż w poprzednim sezonie. Wywóz ziemniaków może być nieznacznie większy niż w sezonie 2014/15.

Utrzyma się wysokie zapotrzebowanie krajowego rynku na produkty skrobiowe. Przywóz pozostałych przetworów spożywczych z ziemniaków może ponownie obniżyć się o kilkanaście procent. Natomiast znacząco większy (nawet 2-krotnie) niż przed rokiem będzie import ziemniaków do bezpośredniej konsumpcji.

W 2016 r. areal uprawy ziemniaków w Polsce prawdopodobnie będzie zbliżony do tegorocznego i wyniesie ok. 310 tys. ha. Przy przeciętnych warunkach pogodowych plony mogą wynieść 270 dt/ha, a zbiory ok. 8,4 mln ton, tj. o ok. 25% więcej niż w 2015 r.

Due to the decrease in production, the prices of potatoes in Poland are also high. In the first few months of the 2015/16 season, with the exception of July, the prices of potatoes in market trade are by a ten or so to several tens percent higher than the year before, and in wholesale trade they rose by nearly twice. It is estimated that the average prices of potatoes in market trade on a scale of the entire season may be about PLN 100/dt and will be by about 37% higher than in the 2014/15 season.

SUMMARY

Very low prices in the previous season resulted in a decrease in the area of potato crops area in the Western European countries and most Central and Eastern European countries. Throughout the EU, the area of potato crops in 2015 amounted to 1.64 million ha and was by 3.2% less than the year before. Due to the decline in yields, the harvest of potatoes in the EU-28 decreased when compared to 2014 by nearly 13% and amounted to 52.3 million tonnes. In the countries having a decisive impact on the European market of potatoes (Belgium, France, Netherlands, Germany and Great Britain), the harvest of edible potatoes

decreased by about 13%. Consequently, the prices of potatoes in the Western European markets rose significantly.

In Poland, the area of potato crops in 2015, according to estimates by the PBAI-NRI and IAFE-NRI was about 308 thousand ha and was larger than in the previous year by about 11%. The yields are estimated at 217 dt/ha, when compared to 278 dt/ha in the previous year and 190 dt/ha, on average, in the period 2006-2010. The harvest amounted to 6.7 million tonnes, and was by about 1.0 million tonnes smaller than in 2014, and in relation to the average

yields from 2006-2010 the decrease was more than 32%.

Due to the decrease in production, the prices of potatoes in Poland are also high. In the first few months of the 2015/16 season, with the exception of July, the prices of potatoes in market trade are by a ten or so to several tens percent higher than the year before, and in wholesale trade they rose by nearly twice. It is estimated that the average prices of potatoes in market trade on a scale of the entire season may be about PLN 100/dt and will be by about 37% higher than in the 2014/15 season.

Table 1

Potato balance sheet ('000 tons)

Item	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 forecast
Crops	9703	8449	9362	9041	7290	7689	6684
Imports	238	258	138	94	206	132	280
Total supplies	9941	8707	9500	9135	7496	7821	6964
On-farm use	5024	4162	4699	4101	2921	3088	2499
- seeds	1002	1016	933	875	695	770	750
- feed	2632	1816	2436	1896	1026	1138	629
- self-provision	1390	1330	1330	1330	1200	1180	1120
Market sales	4017	3836	3981	4284	3975	4133	3925
- ware potatoes	2410	2306	2345	2280	2100	2050	1900
- processing potatoes*	1576	1438	1611	1935	1834	2061	2000
- exports	31	92	25	69	41	22	25
Wastes and losses	900	709	820	750	600	600	540

* potatoes processed in the industry irrespectively of the purpose

Source: CSO.

The average level of the wholesale prices may be about PLN 74/dt, when compared to PLN 42/dt in the previous season and PLN 70/dt, on average, in the period of last five years.

In the 2015/16 season, market trade in potatoes will amount to about 3.9 million tonnes and will be by about 5% lower when compared to the 2014/15 season. Processing of potatoes into starch and spirit will decrease. The use of potatoes in the production of potato chips and crisps may be a little higher. Owing to the price rise and poor quality, the potato consumption may drop by a few percent. Sale of potatoes for direct consumption will be lower than the year before by about 7% and is expected to be about 1.9 million tonnes, and self-supply 1.1 million tonnes. It is envisaged that in the 2015/16 season more than 56% of the harvest will be distributed using market channels (purchase, wholesale trade, market trade, export) will be allocated more than 56% of the harvest.

In the last few years, the profitability indicators of potato industry companies have been slightly higher than the averages for the entire food industry. In the first half of 2015, the economic and

financial situation of the potato industry even improved, inter alia, due to the lower prices paid for raw materials.

Despite the low prices, there was a continuous downward trend in the potato consumption which in the 2014/15 season by about 1%, to 101 kg per capita. It is estimated that the consumption of unprocessed and processed potatoes, due to the price rise, in the 2015/16 season will drop to 97 kg/per capita, and despite this fact it will be by about 50% higher than in most European Union countries.

In the 2014/15 season, the export of potatoes and most potato products decreased. There was a decrease in the import of potatoes for direct consumption and of their products. Slightly lower than the year before was also the export and import of starch products. Due to the increased production and decreased prices in the majority of EU countries, the prices in the export and import of potatoes and potato products mostly were lower than in the 2013/14 season. The surplus of foreign trade in potatoes and their products in the season amounted to EUR 108.3 million when compared to EUR 94.5 million in the previous season. On the other hand, the trade balance of

starch and starch products was negative and amounted to EUR 134.4 million when compared to 149.5 million in the 2013/14 season.

This season, no significant changes are envisaged in the export volume of potato products. Sale of potato starch to the foreign markets, due to a decline in its production, will be probably lower than in the previous season. The export of potatoes to the foreign markets may be slightly higher than in the 2014/15 season.

The high demand of the domestic market for starch products will continue. The import of other potato products may decrease again by about a ten or so percent. In turn, the import of potatoes for direct consumption will be significantly higher (by even twice) than the year before.

In 2016, the area of potato crops in Poland will probably be similar to this year's and will be about 310 thousand ha. With the average weather conditions, the yields may be 270 dt/ha and the harvest of about 8.4 million tonnes, i.e. by about 25% more than in 2015.

W serii Analizy Rynekowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek owoców i warzyw (47) • grudzień 2015,
2. Rynek wyrobów alkoholowych (3) • grudzień 2015,
3. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (43) • kwiecień 2016,
4. Popyt na żywność (17) • kwiecień 2016,
5. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (43) • kwiecień 2016,
6. Rynek ryb (24) • kwiecień 2016,
7. Rynek mleka (50) • maj 2016,
8. Rynek zbóż (50) • maj 2016,
9. Rynek drobiu (49) • maj 2016,
10. Rynek cukru (43) • maj 2016,
11. Rynek mięsa (50) • czerwiec 2016,
12. Rynek rzepaku (49) • czerwiec 2016,
13. Rynek wyrobów tytoniowych (4) • czerwiec 2016.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2015 r. (1 numer) wynosi 21 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433
W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1231-2762

1 2 3 1 2 7 6 4

Prenumerata Analizy (1 numer) w 2015 roku wynosi 21 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>